

มุมมองของนักวิชาชีพต่อคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่

Practitioners' Viewpoints of Competencies for Entry-level Interior Designers

สิริพร กอบนธิกุลวงศ์

Siriporn Kobnithikulwong

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการผังเมือง มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จังหวัดปทุมธานี 12121

Faculty of Architecture and Planning, Thammasat University, Pathumthani 12121, Thailand

E-mail: skobnithikulwong@gmail.com

บทคัดย่อ

ในช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 เกิดการเปลี่ยนแปลงบทบาทของวิชาชีพออกแบบภายในครั้งสำคัญ ซึ่งเป็นผลมาจากรากฐานของวิชาชีพซึ่งเกิดจากการตกแต่งภายในและสถาปัตยกรรม ผสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและทัศนคติภายนอกที่มีต่อวิชาชีพออกแบบภายใน ซึ่งขณะนั้นมีงานวิจัยที่ศึกษาคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่หลายงานที่เชื่อมโยงความต้องการของวงการวิชาชีพกับวงการศึกษาเพื่อตอบสนองต่อความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ปัจจุบันนี้ วิชาชีพออกแบบภายในกำลังเผชิญกับความท้าทายสำคัญอีกครั้งหนึ่ง อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่ศึกษาคุณสมบัติของนักออกแบบภายในกลับหายไป โดยที่โลกของวิชาชีพกลับขยับห่างจากโลกของวิชาการออกแบบภายใน งานวิจัยชิ้นนี้จึงต้องการเป็นส่วนหนึ่งในการเชื่อมโยงวงการวิชาชีพให้ใกล้กับวงการศึกษาการออกแบบภายในยิ่งขึ้น โดยศึกษาคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ซึ่งเป็นที่ต้องการของนักวิชาชีพ ผ่านการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักออกแบบภายในที่มีประสบการณ์ทำงานสูง 21 คน บทสัมภาษณ์ทั้งหมดได้ถูกถอดคำต่อคำและหาความสัมพันธ์ของคำตอบ (Coding) โดยแบ่งกลุ่มคำตอบตามองค์ประกอบหลักของคุณสมบัติ ได้แก่ 1) ความสามารถและทักษะ 2) บุคลิกภาพ และ 3) จุดแข็งและจุดอ่อน ผลของการหาความสัมพันธ์ได้ถูกวิเคราะห์ร่วมกับการทบทวนวรรณกรรม ผลการวิจัยสรุปได้ว่าคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบรุ่นใหม่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถและทักษะ เช่น ทักษะการสังเกตภาพด้วยมือ การมีรสนิยมที่ดี และความรู้พื้นฐานทางการออกแบบ เป็นต้น ได้รับอิทธิพลหลักจากวิชาชีพออกแบบภายในซึ่งมีรากฐานมาจากการตกแต่งภายในและสถาปัตยกรรม ในส่วนของคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ และจุดแข็งจุดอ่อน เช่น การรู้กาลเทศะ การคิดนอกกรอบ และความเป็นมืออาชีพ เป็นต้น ได้รับอิทธิพลจากปัจจัยบุคคล อย่างไรก็ตาม ทั้ง 3 องค์ประกอบของคุณสมบัติที่ได้รับการกล่าวถึงสามารถฝึกฝนและปลูกฝังได้ในวงการศึกษา ผลการวิจัยที่นำเสนอจะเป็นประโยชน์ต่อวงการวิชาชีพและวิชาการในการปรับปรุงหลักสูตรสร้างสรรค์บัณฑิต ที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับความต้องการของตลาดวิชาชีพ และยังมีความสามารถที่จะช่วยยกระดับวิชาชีพให้ดียิ่งขึ้นจากมุมมองของวงการวิชาการ

คำสำคัญ

คุณสมบัติของนักออกแบบภายใน

นักออกแบบภายในรุ่นใหม่

มุมมองของนักวิชาชีพออกแบบภายใน

วิชาชีพออกแบบภายใน

วิชาการออกแบบภายใน

Abstract

In the late 20th century, a major alteration of the interior design profession emerged based on its unclear status, which was related to the background in interior decoration and architectural design. The interior design practice was also recognized as more important than earlier. At that time, there were many research works examining necessary competencies for entry-level positions in order to fill in a gap between interior design practice and academic worlds. Presently, the interior design discipline has faced with significant challenges again. Nonetheless, studies related to the young designer's competencies have disappeared, while the gap between the practice and academic sections has been growing. Thus, the current research aims to connect the mentioned gap by exploring the entry-level interior designer's competencies based on viewpoints of experienced interior design practitioners. The semi-structured interview was applied to collect data from 21 senior interior designers. All interviews were transcribed and coded into three aspects of the competency, namely 1) abilities and skills, 2) personalities, and 3) strengths and weaknesses. The coded answers were analyzed with the literature review in order to conclude meaningful results. The results reveal that necessary competencies for entry-level interior designers, especially abilities and skills, are mainly influenced by the profession's background in interior decoration and architectural design. Competencies related to personalities, strengths and weaknesses are primarily correlated to the individual's factors. Nonetheless, all three aspects of the competency can be cultivated and trained in the interior design education. The results will provide helpful guidelines to the academic section to develop curricula that are not only corresponded to the practitioner's viewpoint, but also enhance young interior designers' potential to progress the profession.

Keywords

Interior Designers' Competencies

Entry-level Interior Designers

Interior Design Practitioners' Viewpoints

Interior Design Practice

Interior Design Education

1. ที่มาและความสำคัญ

งานวิจัยชิ้นนี้มีที่มาจากการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายที่สำคัญในปัจจุบันที่มีต่อวิชาชีพออกแบบภายใน และจะส่งผลกระทบต่ออนาคตของวิชาชีพ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในประเด็นสำคัญที่ได้รับการนำเสนอในหนังสือ *The State of the Interior Design Profession* (Martin & Guerin, 2010) และหนังสือ *The Handbook of Interior Design* (Thompson & Blossom, 2015) โดยหนังสือทั้งสองเล่มนี้ ได้รวบรวมความคิดเห็นของนักวิชาการและนักวิชาชีพ ที่อภิปรายประเด็นสำคัญต่างๆ ของสาขาวิชาชีพออกแบบภายใน เพื่อแสดงให้เห็นสถานะของวิชาชีพในภาพรวมทั่วโลก

การเปลี่ยนแปลงและความท้าทายที่มีต่อวิชาชีพออกแบบภายในที่เกิดขึ้นนี้เป็นผลจากปัจจัยต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสาขาวิชาชีพ สำหรับปัจจัยภายในนั้น มีความเกี่ยวข้องกับรากฐานสำคัญของวิชาชีพออกแบบภายใน คือ การตกแต่งภายใน (Interior decoration) และการออกแบบสถาปัตยกรรม (Architecture) ในอดีต พื้นที่ภายในส่วนใหญ่มีขนาดไม่ใหญ่มาก การใช้สอยไม่ซับซ้อน สถาปนิกหรือศิลปินจึงเน้นการตกแต่งพื้นที่โดยการปิดผิวโครงสร้างหรือแต่งเติมส่วนประดับประดา เพื่อสร้างความสวยงามและลักษณะเฉพาะให้กับพื้นที่นั้นๆ การตกแต่งพื้นที่ภายในเช่นนี้ได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องในทวีปยุโรป โดยเฉพาะในสมัยโกธิค (Gothic) และอิตาลีเลียนเรเนซองส์ (Italian Renaissance) อย่างไรก็ตาม หลักฐานทางประวัติศาสตร์แสดงให้เห็นว่ามีเพียงงานสถาปัตยกรรมซึ่งส่วนใหญ่เป็นทรัพย์สินของชนชั้นสูงในสมัยนั้น เช่น พระราชวังหรือวิหาร ที่มีการตกแต่งภายในอย่างชัดเจน (Pile, 2000)

จนกระทั่งถึงช่วงการเปลี่ยนแปลงของยุคบาโรก (Baroque) เข้าสู่ยุคสมัยใหม่ (Modernism) ในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 18-19 การปฏิวัติอุตสาหกรรมส่งผลให้การตกแต่งภายในไม่ได้ถูกจำกัดเพียงแคในกลุ่มชนชั้นสูงชนชั้นกลางเริ่มนิยมตกแต่งภายในพื้นที่ของตนเอง เพราะวิวัฒนาการและเทคโนโลยีการก่อสร้างมีส่วนช่วยลดค่าใช้จ่ายลงมาก นอกจากนี้ การปฏิวัติอุตสาหกรรมส่งผลให้เกิดสถาปัตยกรรมภายในที่มีขนาดใหญ่ กว้างขวาง และการใช้งานที่หลากหลายมากขึ้นกว่าในอดีต พื้นที่ใช้สอยภายในสาธารณะ (Public interior space) เกิดขึ้นเพื่อรองรับการใช้งานของชนชั้นกลางหมู่ และสะท้อนให้เห็นอิทธิพล

ของแนวคิดการออกแบบสถาปัตยกรรมภายนอกที่ส่งผลต่อพื้นที่ภายในที่ชัดเจนยิ่งขึ้น อีกทั้งการตกแต่งพื้นที่ภายในจำเป็นต้องคำนึงถึงบริบท ความปลอดภัยในการใช้งาน มีความเข้าใจในเรื่องโครงสร้างและงานระบบไม่น้อยไปกว่าความสวยงาม ดังนั้น บทบาทของนักตกแต่งภายในจึงจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงไป ก่อให้เกิดวิชาชีพออกแบบภายในที่ต้องมีความเข้าใจในเรื่องสถาปัตยกรรม โครงสร้างงานระบบ และสามารถประสานงานกับผู้เชี่ยวชาญในสาขาวิชาชีพอื่นๆ เช่น สถาปนิก วิศวกรโยธา เป็นต้น (Pile, 2000)

ปัจจัยภายนอกเริ่มส่งผลกระทบต่อวิชาชีพออกแบบภายในชัดเจนมากขึ้นตั้งแต่ช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 ซึ่งเป็นยุคหลังสมัยใหม่นิยม (Post-modernism) มุมมองของสังคมที่มีต่อวิชาชีพออกแบบภายในเปลี่ยนแปลงไปตามทัศนคติภาพรวม ที่เชื่อว่าความจริงมีหลากหลาย (Multiple truths) และทุกอย่างมีความสัมพันธ์สอดประสานกันเป็นระบบ (Thaveeprungsriporn, 2011) ก่อให้เกิดมุมมองการใช้ชีวิตแบบปัจเจกแตกต่างกันไป ทัศนคติ รวมไปถึงสาขาวิชาชีพ ธุรกิจ และการบริการต่างๆ เกิดรูปแบบใหม่ที่มีความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น ส่งผลให้การออกแบบพื้นที่ใช้สอยภายในมีความสำคัญมากขึ้นในมุมมองของสังคม เนื่องจากการออกแบบที่ดีสามารถเพิ่มมูลค่าทางธุรกิจและยกระดับคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้ วิชาชีพออกแบบภายในจึงเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็วและเป็นที่รู้จักกว้างขวางขึ้นในสังคม (Baker & Sondhi, 1989) ในช่วงเวลาดังกล่าว สถาบันการศึกษาที่เปิดสอนหลักสูตรออกแบบภายในเล็งเห็นความจำเป็นในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อสร้างผู้จบการศึกษาที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป จึงเกิดงานวิจัยชิ้นหลายชิ้น เช่น งานวิจัยของไมเยอร์ส (Myers, 1982) และงานวิจัยของเบเกอร์และซอนดี (Baker & Sondhi, 1989) เป็นต้น เพื่อสำรวจคุณสมบัติที่จำเป็นของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่

การเริ่มต้นของคริสต์ศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีผลต่อวงการสถาปัตยกรรมและออกแบบภายในของประเทศไทยด้วยเช่นกัน (Prasertsuk, 2015) แสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเทคโนโลยีที่หมุนไปเร็วยิ่งขึ้น ก่อให้เกิดความท้าทายใหม่ๆ ในวงการวิชาชีพออกแบบภายใน ทักษะในเรื่องความงาม ซึ่งเคยเป็นคุณสมบัติหลักของนักตกแต่งภายในในอดีต หรือการคำนึงถึงบริบท สภาพแวดล้อม ประโยชน์ใช้สอย การเข้าใจสถาปัตยกรรม โครงสร้าง และงานระบบที่มีความสำคัญ

กับการออกแบบภายในมาตั้งแต่คริสต์ศตวรรษที่ 19 ดูเหมือนจะไม่เพียงพอสำหรับนักออกแบบภายใน ในการประกอบวิชาชีพ ที่ต้องตอบสนองกับความต้องการใหม่ๆ ของสังคมและบริบทที่เปลี่ยนแปลงไป ในขณะที่ทักษะการใช้ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีเพื่อส่งเสริมการออกแบบเริ่มมีบทบาทชัดเจนยิ่งขึ้น (Kobnithikulwong, 2010; Nelson, 2010)

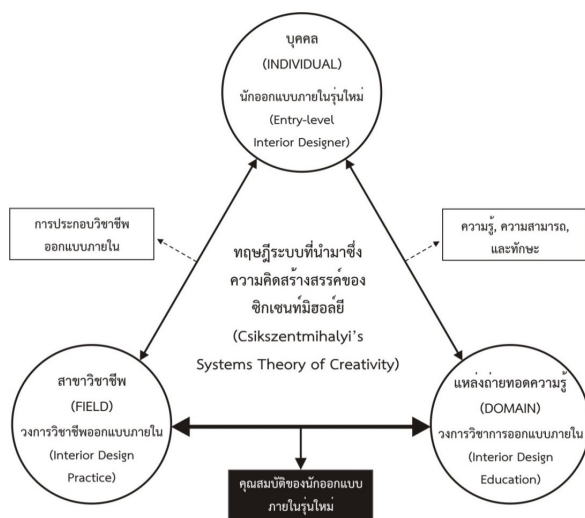
อย่างไรก็ตาม การตอบรับความท้าทายและการเปลี่ยนแปลงในวงการวิชาชีพของสถาบันการศึกษารั้งนี้ กลับต่างจากช่วงปลายคริสต์ศตวรรษที่ 20 จากการค้นหางานวิจัยในฐานะข้อมูลวารสารวิชาการทั้งในระดับสากลและระดับประเทศในสาขาการออกแบบภายใน พบงานวิจัยที่ศึกษาความต้องการของตลาดวิชาชีพหรือสำรวจคุณสมบัติของนักออกแบบภายในลดน้อยลงมาก ทั้งที่ช่องว่างระหว่างวงการวิชาชีพและวงการวิชาการออกแบบภายในนั้นขยายกว้างขึ้น ซึ่งเป็นผลมาจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี วัสดุ และวิธีการก่อสร้างที่ก้าวไปอย่างรวดเร็ว ในขณะที่งานวิจัยในวงการวิชาการมีแนวโน้มมุ่งศึกษาเฉพาะทางต่างๆ มากกว่าก้าวให้ทันความเป็นไปของวงการวิชาชีพ (Guest, 2010)

ดังนั้น งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์หลักในการลดช่องว่างระหว่างวงการวิชาชีพและวงการวิชาการออกแบบภายใน โดยศึกษาความต้องการของตลาดวิชาชีพอย่างเป็นระบบ เพื่อเป็นแนวทางปรับปรุงหลักสูตรและร่วมบ่มเพาะนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ให้มีคุณสมบัติที่สามารถตอบรับการเปลี่ยนแปลงในวงการวิชาชีพ พร้อมทั้งมีทักษะอื่นที่จะช่วยยกระดับวงการวิชาชีพให้ดียิ่งขึ้นจากมุมมองของวงการวิชาการ

2. กรอบแนวคิดงานวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งเน้นศึกษาคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่เพื่อเชื่อมโยงความต้องการของวงการวิชาชีพไปสู่การเรียนการสอนในวงการวิชาการ การทบทวนงานวิจัยหลักที่เกี่ยวข้องกับประเด็นดังกล่าว ซึ่งได้แก่ งานวิจัยของไมเยอร์ส (Myers, 1982) งานวิจัยของเฮเนเชค เรททิก และเชอแมน (Hernecheck, Rettig & Sherman, 1983) และงานวิจัยของเบเกอร์และซอนดิ (Baker & Sondhi, 1989) ทำให้ได้ข้อสรุปของคำถามวิจัยคือ “คุณสมบัติที่จำเป็นของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ในการประกอบวิชาชีพ จากมุมมองของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ประกอบไปด้วยอะไรบ้าง?”

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยพบว่างานวิจัยหลักทั้ง 3 ชิ้นมีข้อจำกัด คือ กรอบแนวคิดงานวิจัยที่เน้นย้ำความสัมพันธ์ระหว่างวงการวิชาชีพและวิชาการเท่านั้น งานวิจัยเหล่านั้นเก็บข้อมูลเชิงปริมาณจากกลุ่มตัวอย่างนักวิชาชีพและนักวิชาการ โดยการให้คะแนนคุณสมบัติของนักออกแบบภายในที่ผู้วิจัยกำหนดไว้เท่านั้น ขาดการให้ความสำคัญกับบทบาทของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการเรียนรู้และประกอบวิชาชีพ อีกทั้งยังขาดข้อมูลเชิงปริมาณในการอธิบายรายละเอียดและเหตุผลประกอบการให้คะแนน

ที่มา: ผู้วิจัยดัดแปลงจากทฤษฎีระบบที่นำมาซึ่งความคิดสร้างสรรค์ของซิกเซนทมิฮาลยี (Csikszentmihalyi's Systems Theory of Creativity, 1988)

รูปที่ 1 กรอบแนวคิดงานวิจัย (Research conceptual framework)

ดังนั้น การออกแบบระเบียบวิธีวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของงานวิจัยชิ้นนี้มีพื้นฐานจากกรอบแนวคิดซึ่งแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ของวงการวิชาชีพ วงการวิชาการ และตัวนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ โดยได้อ้างอิงทฤษฎีระบบที่นำมาซึ่งความคิดสร้างสรรค์ของซิกเซนทมิฮาลยี (Csikszentmihalyi's Systems Theory of Creativity, 1988) ที่เชื่อในความสัมพันธ์ของ 3 องค์ประกอบหลักต่อการพัฒนาและถ่ายทอดผลิตผลสร้างสรรค์ ซึ่งได้แก่ แหล่งถ่ายทอดความรู้ (Domain) บุคคล (Individual) และสังคมหรือสาขาวิชาชีพ (Field) องค์ประกอบทั้งหมดนี้มีผลกระทบซึ่งกันและกัน แหล่งถ่ายทอดความรู้ เช่น วัฒนธรรม สถาบันการศึกษา มีหน้าที่ส่งต่อความรู้ ทักษะ ความสามารถต่างๆ จากรุ่นสู่รุ่น โดยที่ตัวบุคคลมีหน้าที่เรียนรู้ พัฒนา และต่อยอดความรู้ ทักษะ ความสามารถต่างๆ เพื่อก่อให้เกิดผล และสังคมหรือสาขาวิชาชีพจะทำหน้าที่ทั้งรับความรู้ ทักษะ ความสามารถ

ต่าง ๆ จากแหล่งถ่ายทอดความรู้และสร้างมาตรฐานในการประเมินผลที่เกิดจากตัวบุคคลว่ามีคุณค่า สามารถผ่านมาตรฐานที่จะส่งต่อไปสู่สังคมได้หรือไม่ โดยรูปที่ 1 นำเสนอการประยุกต์ปัจจัยหลักของทฤษฎีระบบที่นำมาซึ่งความคิดสร้างสรรค์ ให้สอดคล้องกับตัวแปรในวงการออกแบบภายในและเป็นกรอบแนวคิดของงานวิจัยชิ้นนี้

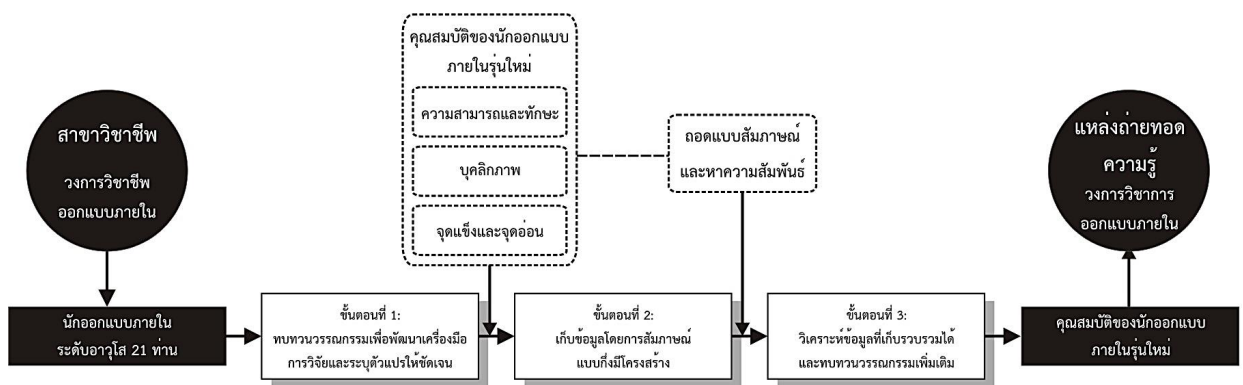
3. ขอบเขตและระเบียบวิธีของงานวิจัย

ขอบเขตของเนื้อหาที่ศึกษาในงานวิจัยชิ้นนี้ คือ คุณสมบัติที่จำเป็นในการประกอบวิชาชีพของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ (Entry-level interior designers' competencies) ในมุมมองของนักออกแบบภายในรุ่นใหญ่ จากการทบทวนวรรณกรรม “คุณสมบัติ” ในที่นี้จะประกอบไปด้วย 1) ความสามารถและทักษะ 2) ลักษณะบุคลิกภาพ และ 3) จุดแข็งและจุดอ่อนของ “นักออกแบบภายในรุ่นใหม่” ซึ่งในที่นี้จะหมายถึง บัณฑิตผู้สำเร็จการศึกษาจากหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบภายใน และมีประสบการณ์ประกอบวิชาชีพออกแบบภายในไม่เกิน 3 ปี และ “นักออกแบบภายในรุ่นใหญ่” ในงานวิจัยชิ้นนี้จะครอบคลุมสถาปนิกที่มีประสบการณ์ทำงานออกแบบภายในและนักออกแบบภายในระดับอาวุโส (Senior-level interior architect and designer) ที่มีประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 5 ปีขึ้นไป

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีรายละเอียดและคุณภาพเชิงลึกมากกว่าปริมาณ ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดที่เกิดขึ้นกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ผู้วิจัยเก็บข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-structured interview) กลุ่มตัวอย่างนักวิชาชีพออกแบบภายในที่มีประสบการณ์ทำงานสูงโดยกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยชิ้นนี้จะต้องผ่านเกณฑ์

การคัดเลือกต่าง ๆ ดังต่อไปนี้ 1) ต้องเป็นสถาปนิกหรือนักออกแบบภายใน ที่มีประสบการณ์ทำงานในวงการวิชาชีพออกแบบภายในอย่างต่อเนื่อง ไม่น้อยกว่า 5 ปี 2) ต้องทำงานในสำนักงานออกแบบที่ได้รับรางวัลการออกแบบ และตีพิมพ์ผลงานในสื่อระดับชาติหรือระดับสากล 3) มีประสบการณ์การทำงานที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบภายใน และ 4) มีประสบการณ์ในการคัดเลือกสถาปนิกหรือนักออกแบบภายในรุ่นใหม่เข้าทำงานในสำนักงาน จากเกณฑ์การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการติดต่อขอสัมภาษณ์สถาปนิกหรือนักออกแบบภายในระดับอาวุโสของสำนักงานที่ผ่านเกณฑ์การคัดเลือกจำนวน 28 แห่ง อย่างไรก็ตาม มีผู้สนใจและสะดวกเข้าร่วมการสัมภาษณ์ตามช่วงเวลาที่นัดหมายเพียง 21 คน (จาก 23 สำนักงาน) โดยการสัมภาษณ์เกิดขึ้นที่ห้องประชุมภายในสำนักงานของผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์แต่ละคน ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการถอดแบบสัมภาษณ์แบบคำต่อคำ เพื่อหาความสัมพันธ์ของคำตอบ (Coding) หลังจากนั้น มีการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติมตามประเด็นสำคัญที่ได้จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคำตอบ เพื่อให้การตอบคำถามวิจัยมีความชัดเจนและเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้พัฒนาหลักสูตรได้อย่างเหมาะสม

รูปที่ 2 แสดงระเบียบวิธีวิจัยซึ่งประกอบไปด้วย 1) กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยชิ้นนี้ ได้แก่ นักออกแบบภายในผู้มีประสบการณ์ จำนวน 21 คน ซึ่งเป็นตัวแทนจากวงการวิชาชีพ 2) ขั้นตอนการเก็บและวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน โดยเริ่มต้นจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนาเครื่องมือ ซึ่งในที่นี้คือแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างที่ประกอบไปด้วยคำถามปลายเปิด 16 ข้อ ขั้นตอนต่อไปคือการนัดหมายกลุ่มตัวอย่างนักออกแบบภายในเพื่อทำการสัมภาษณ์ หลังจากนั้น บทสัมภาษณ์จะ

รูปที่ 2 ระเบียบวิธีวิจัย (Research methodology)

ที่มา: ผู้วิจัย

ได้รับการถอดแบบคำต่อคำและวิเคราะห์เพื่อหาความสัมพันธ์ของคำตอบ พร้อมกับการทบทวนวรรณกรรมเพิ่มเติม 3) การสรุปผลวิจัย ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดภายใต้บริบทของวงการออกแบบภายในในปัจจุบัน เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อวงการวิชาการในการพัฒนาหลักสูตรการสอน อีกทั้ง วงการวิชาชีพ และตัวนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ในการพัฒนาตนเอง

4. วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การทบทวนวรรณกรรมมุ่งเน้นการทำความเข้าใจแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับ 3 องค์ประกอบหลักจากกรอบแนวคิดงานวิจัยภายใต้บริบทของการออกแบบภายใน ซึ่งก็คือ การทำความเข้าใจวงการวิชาชีพ (Field) ผ่านการศึกษากระบวนการออกแบบภายใน การทำความเข้าใจวงการวิชาการ (Domain) ผ่านการศึกษาหลักสูตรการเรียนการสอนออกแบบภายใน และการทำความเข้าใจคุณสมบัติของนักออกแบบภายใน (Individual) ผ่านการทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีรายละเอียดในแต่ละหัวข้อต่อไปนี้

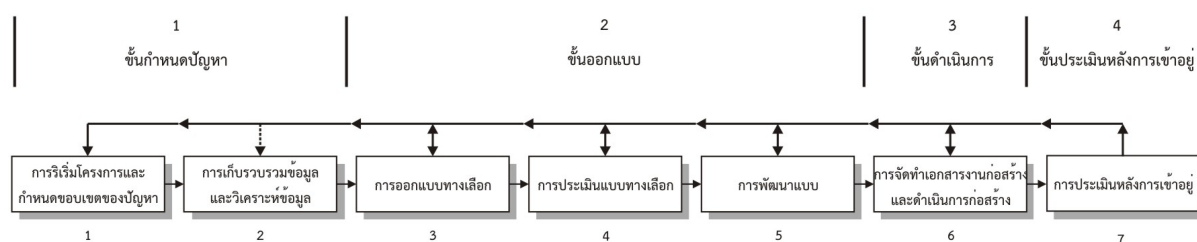
4.1 กระบวนการออกแบบภายใน

กระบวนการออกแบบภายในได้รับการพัฒนาและปรับเปลี่ยนตามบทบาทของวิชาชีพออกแบบภายใน จากในอดีตที่กระบวนการตกแต่งภายในมุ่งเน้นในเรื่องของความงาม ไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องกับสาขาอาชีพอื่นมากนัก มาเป็นกระบวนการออกแบบภายในที่มีระบบเป็นแบบแผนเพื่อก่อให้เกิดผลงานที่ไม่เพียงแต่ตอบโจทย์ความงาม แต่ยังต้องตอบสนองการใช้งาน ความแข็งแรงทางโครงสร้างและความต้องการต่างๆ ของสังคม อีกทั้งยังต้องร่วมงานกับผู้เชี่ยวชาญจากสาขาวิชาชีพอื่นในปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจากอิทธิพลของกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมที่มีบทบาทกับวิชาชีพออกแบบภายในมาตั้งแต่ยุคสมัยใหม่

นิยม (Modernism) ดังนั้น กระบวนการออกแบบภายในปัจจุบันนี้จึงมีพื้นฐานสำคัญมาจากกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรม

กระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมตามการนิยามของ วิลลิสทรี หรยางกูร (Horayangkura, 2015) “เป็นกระบวนการทุกขั้นตอนที่เกี่ยวข้องกับงานออกแบบและผลผลิตที่เกิดขึ้นเป็นสภาพแวดล้อมกายภาพ ... ทั้งนี้กระบวนการออกแบบ เป็นการรวมกระบวนการออกแบบและการแก้ปัญหาไว้ด้วยกัน โดยนำไปสู่การแก้ปัญหาเพื่อให้เกิดผลในอนาคต ที่คาดว่าจะดีกว่าเดิม ซึ่งเป็นลักษณะของการแก้ปัญหาเชิงพัฒนา” (หน้า 9) โดยกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมปกติประกอบด้วย 4 ขั้นตอนหลักคือ ขั้นตอนกำหนดปัญหา ขั้นตอนออกแบบ ขั้นตอนดำเนินการ และขั้นตอนประเมินหลังการเข้าอยู่ และ 7 ขั้นตอนย่อย ตามที่แสดงในรูปที่ 3

ถึงแม้กระบวนการออกแบบภายในปัจจุบันนี้มีความคล้ายคลึงกับกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรมดังกล่าว ด้วยขนาดของพื้นที่ ลักษณะของโครงการ และรายละเอียดของการออกแบบภายในมีลักษณะเฉพาะต่างจากการออกแบบสถาปัตยกรรม กระบวนการออกแบบภายในจึงมีรายละเอียดของขั้นตอนการทำงานที่แตกต่างไปบางส่วน ดังจะเห็นในระเบียบคณะกรรมการสถาปนิกว่าด้วยขอบเขตและขั้นตอนงานบริการวิชาชีพสาขาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ (Architect Council of Thailand, 2012) ซึ่งกำหนดโดยสภาสถาปนิก (Architect Council of Thailand: ACT) และสมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย (Thailand Interior Designers' Association: TIDA) แสดงให้เห็นกระบวนการออกแบบภายใน ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ส่วนงาน ได้แก่ 1) งานศึกษาโครงการ 2) งานออกแบบ 3) งานบริหารโครงการและอำนวยความสะดวก 4) งานตรวจสอบ 5) งานให้คำปรึกษา และ 6) งานบริการเสริม โดยส่วนงานที่ขอบเขตเนื้อหาของงานวิจัยชิ้นนี้ครอบคลุม คือ ส่วนงานออกแบบ ซึ่งมีกระบวนการทำงาน 4 ขั้นตอน ดังนี้

ที่มา: ผู้วิจัยดัดแปลงจากขั้นตอนของกระบวนการออกแบบ พิจารณาในเชิงกิจกรรมเป็น 4 ขั้นตอนหลักและ 7 ขั้นตอนย่อย พร้อมด้วยวงจรป้อนกลับ (Horayangkura, 2015)
รูปที่ 3 ขั้นตอนของกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรม (Architectural design process)

1. งานบริการช่วงก่อนการออกแบบ เป็นการสร้างความเชื่อใจและความเข้าใจระหว่างฝ่ายการทำงานต่างๆ โดยนักออกแบบภายในจะเป็นผู้รวบรวม วิเคราะห์ และจัดการข้อมูลจากเจ้าของโครงการ ข้อมูลสภาพแวดล้อม และข้อมูลจากสถาปนิกและนักวิชาชีพอื่นๆ เพื่อใช้ในการออกแบบ

2. งานบริการช่วงออกแบบ แบ่งการทำงานออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

2.1 ส่วนการออกแบบเบื้องต้น เป็นการนำข้อสรุปจากช่วงก่อนการออกแบบมาแนะนำเสนอให้เห็นแนวทางการออกแบบ การใช้งาน รูปแบบทางทัศนียภาพ ตัวอย่างวัสดุ เครื่องเรือน รวมไปถึงการประเมินงบประมาณและระยะเวลาการก่อสร้าง

2.2 ส่วนการออกแบบจริง เป็นการพัฒนางานออกแบบเบื้องต้นที่นำเสนอ รวมถึงงานระบบและงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง จนได้ข้อสรุปร่วมกันของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการ

2.3 ส่วนการจัดเตรียมเอกสารประกอบการขออนุญาต เป็นช่วงที่ทำควบคู่ไปกับการพัฒนาแบบก่อสร้าง โดยตรวจสอบความถูกต้องของการออกแบบและข้อกำหนด และจัดเตรียมเอกสารเพื่อขออนุญาตการก่อสร้าง

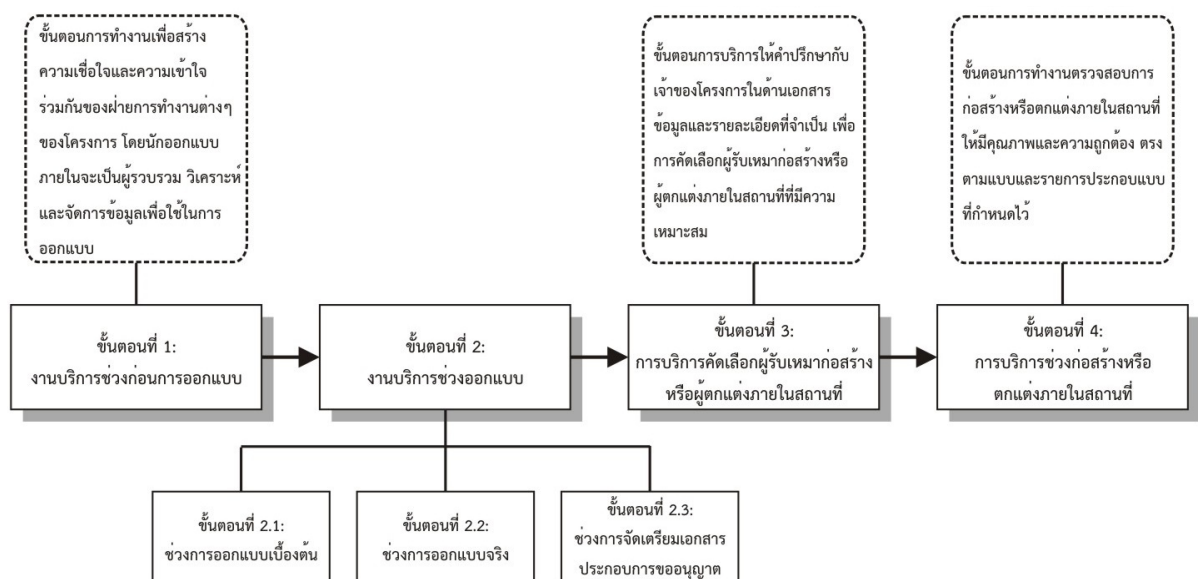
3. การบริการคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างหรือผู้ตกแต่งภายในสถานที่ นักออกแบบภายในจะให้คำปรึกษากับเจ้าของโครงการ เพื่อการคัดเลือกผู้รับเหมาก่อสร้างที่มีความเหมาะสม

4. การบริการช่วงการก่อสร้างหรือตกแต่งภายในสถานที่ เป็นการทำงานตรวจสอบการก่อสร้างให้ตรงตามแบบและรายการประกอบแบบอย่างมีคุณภาพและถูกต้อง ครอบคลุมการตรวจสอบสถานที่ก่อสร้างเป็นครั้งคราว และการตรวจรับงานในแต่ละช่วงตามสัญญาจนกระทั่งงานเสร็จสมบูรณ์

รูปที่ 4 เป็นการสรุปกระบวนการออกแบบภายใน ซึ่งกำหนดโดยสภาสถาปนิก (ACT) และสมาคมมัณฑนากรแห่งประเทศไทย (TIDA) ถึงแม้จะมีความคล้ายคลึงกับกระบวนการออกแบบสถาปัตยกรรม (ในรูปที่ 3) ข้อแตกต่างระหว่างกระบวนการทั้งสองอยู่ที่กระบวนการออกแบบภายในไม่มีขั้นตอนการประเมินหลังการเข้าอยู่ ซึ่งเป็นประโยชน์กลับไปสู่การปรับปรุงแก้ไขขั้นตอนอื่นๆ ในอนาคต เพื่อก่อให้เกิดกระบวนการแก้ปัญหาเชิงพัฒนาได้

4.2 หลักสูตรการเรียนรู้การสอนออกแบบภายใน

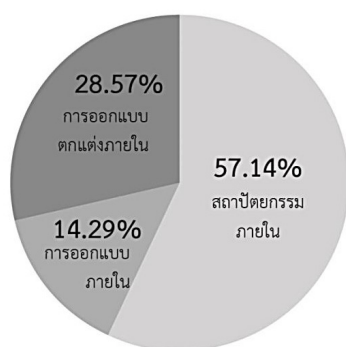
การทบทวนวรรณกรรมเพื่อทำความเข้าใจหลักสูตรการเรียนรู้การสอนออกแบบภายใน ก่อให้เกิดความเข้าใจคุณสมบัติของนักออกแบบภายในได้มากขึ้น เพราะการศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญในการหล่อหลอมตัวตนของนักออกแบบภายใน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลหลักสูตรการเรียนรู้การสอนออกแบบภายในทั้งของประเทศไทย และตัวอย่างหลักสูตรการเรียนรู้การสอนของสถาบันการศึกษาต่างชาติ 11 แห่งที่ได้รับการยอมรับในวงการออกแบบภายใน โดยอ้างอิงจากข้อมูลของ Designschoolshub, QS

รูปที่ 4 ขั้นตอนของกระบวนการออกแบบภายใน (Interior design process)

ที่มา: ผู้วิจัย

World University Ranking และ Domus (Arch2o, 2017) ได้แก่ Florence Design Academy (Italy), the Interior Design School (UK), Savannah College of Art and Design (USA.), Pratt Institute (USA.), the Visual College of Art and Design (Canada), Rhode Island School of Design (USA.), Chelsea College of Arts (UK), University of Technology (Australia), Dublin Institute of Design (the Republic of Ireland), New York School of Interior Design (USA.), และ Singapore Polytechnic (Singapore) จากเว็บไซต์ของสภาสถาปนิก (Architect Council of Thailand, 2012) แสดงให้เห็นว่า ณ ปัจจุบัน ประเทศไทยมีหลักสูตรที่เปิดสอนในวิชาชีพสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ทั้งหมด 14 หลักสูตร 13 สถาบัน ซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็นหลักสูตร 5 ปี จำนวน 7 หลักสูตร และหลักสูตร 4 ปี จำนวน 7 หลักสูตร โดยหลักสูตรทั้งหมดสามารถแบ่งออกเป็น 3 สาขา คือ สาขาสถาปัตยกรรมภายใน (8 หลักสูตร) สาขาการออกแบบภายใน (2 หลักสูตร) และสาขาการออกแบบตกแต่งภายใน (4 หลักสูตร) โดยมีสัดส่วนตามที่แสดงในรูปที่ 5

ที่มา: ผู้วิจัย

รูปที่ 5 สัดส่วนสาขาวิชาของหลักสูตรวิชาชีพสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ (Interior design curriculums in Thai higher education)

ถึงแม้ประเทศไทยจะมีหลักสูตรการสอนออกแบบภายในถึง 14 หลักสูตร 3 สาขาวิชาที่แตกต่างกันดังกล่าว ในส่วนเนื้อหาของแต่ละหลักสูตรกลับมีความคล้ายคลึงกันมาก คือ ในชั้นปีที่ 1-2 เป็นการเรียนรู้วิชาพื้นฐานทั่วไป และในชั้นปีที่ 2-4 หรือ 5 เรียนวิชาเฉพาะวิชาชีพชั้นสูง ช่วงก่อนปีการศึกษาสุดท้ายจะมีการบังคับฝึกงานกับสำนักงานออกแบบ และในปีการศึกษาสุดท้ายเป็นการทำวิทยานิพนธ์หรือศิลปนิพนธ์การออกแบบภายใน นอกจากนี้ เนื้อหาในกลุ่มรายวิชาของหลักสูตรทั้งหมดแบ่งออกเป็น

5 กลุ่มตามที่กำหนดโดยสภาสถาปนิก ได้แก่ 1) กลุ่มวิชาพื้นฐาน 2) กลุ่มวิชาสนับสนุน 3) กลุ่มวิชาหลัก 4) กลุ่มวิชาเทคโนโลยี และ 5) กลุ่มวิชาชีพศึกษาทั่วไป

การศึกษาตัวอย่างหลักสูตรการสอนออกแบบภายในของต่างประเทศ 11 สถาบัน พบว่า แต่ละหลักสูตรมีระยะเวลาในการศึกษาดังแต่ 2 ถึง 4 ปี โดยหลักสูตรส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มของคณะศิลปะและการออกแบบ จึงทำให้วุฒิการศึกษาที่ได้รับเป็นศิลปบัณฑิต (Bachelor of Fine Art) ในสาขาการออกแบบภายใน ในส่วนของการเรียนการสอนและกลุ่มรายวิชาที่เรียนมีความคล้ายคลึงกับหลักสูตรของประเทศไทย คือ ในปีแรกโดยมากเป็นการเรียนวิชาพื้นฐาน และในปีถัดไปเป็นการเรียนในวิชาเฉพาะสาขาวิชาชีพมากขึ้น โดยจะมีทั้งวิชาสตูดิโอออกแบบ วิชาวัสดุ โครงสร้าง เทคโนโลยีอาคาร การออกแบบอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง และการจัดการในงานสถาปัตยกรรมภายใน อย่างไรก็ตาม บางสถาบันของต่างประเทศไม่มีการทำวิทยานิพนธ์หรือศิลปนิพนธ์ แต่เน้นที่การจัดทำแบบรวบรวมผลงาน (Portfolio) และการฝึกงานมากกว่า ในส่วนของเนื้อหา มีการแบ่งกลุ่มรายวิชาที่หลากหลาย โดยผู้วิจัยได้สรุปรวบรวมกลุ่มรายวิชาที่มีความคล้ายคลึงกันของแต่ละหลักสูตรได้ 7 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มวิชาออกแบบหลัก 2) กลุ่มวิชาระบบความคิด 3) กลุ่มวิชาประวัติศาสตร์และทฤษฎี 4) กลุ่มวิชาก่อสร้าง 5) กลุ่มวิชาเทคโนโลยีอาคาร 6) กลุ่มวิชาสนับสนุน และ 7) กลุ่มวิชาทักษะพื้นฐาน

ในภาพรวมเราจะเห็นว่าหลักสูตรการเรียนการสอนในประเทศไทยยังคงมีความใกล้เคียงกันในทุกสถาบันการศึกษา ซึ่งส่งผลให้ความเป็นเอกลักษณ์ในหลักสูตรของแต่ละสถาบันไม่มีความชัดเจนมากนัก โดยส่วนใหญ่หลักสูตรของไทยเน้นการเรียนการสอนทฤษฎีเป็นหลัก ต่างจากหลักสูตรของต่างประเทศที่เน้นการลงมือทำ แก้ปัญหา และเข้าถึงผู้ใช้งานจริง นอกจากนี้ หากเทียบกับหลักสูตรของต่างประเทศ หลักสูตรของไทยมีกลุ่มรายวิชาไม่หลากหลายมากนัก จึงเป็นข้อจำกัดของผู้เรียนที่จะเลือกเรียนตามความถนัดหรือความสนใจของแต่ละคน

4.3 คุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่

คุณสมบัติ หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ และทัศนคติของแต่ละบุคคล ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำงานที่รับผิดชอบให้มีประสิทธิภาพและผ่านมาตรฐานที่สาขาอาชีพตั้งไว้ (Sims & Koszalka, 2008) ไวท์ (White, 1973) ได้ให้นิยามที่สอดคล้องกันว่า คุณสมบัติ คือ ความสามารถ ทักษะ และบุคลิกลักษณะนิสัยต่างๆ ของ

แต่ละบุคคลในการควบคุมสถานการณ์ในการประกอบอาชีพ และคุณสมบัติเป็นรากฐานสำคัญสู่ความเชี่ยวชาญและการเติบโตทางหน้าที่การงานนั้นๆ

สำหรับวิชาชีพการออกแบบภายใน สมาคมนักวิชาชีพออกแบบภายในของสหรัฐอเมริกา หรือ American Society of Interior Designer (ASID) ได้ชี้แจงคุณสมบัติที่จำเป็นของนักออกแบบภายใน ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ สุนทรียะทางศิลปะ ระเบียบวินัย และความเข้าใจในเรื่องธุรกิจ โดยได้ระบุเป็น 3 ชุดทักษะที่สำคัญในการประกอบวิชาชีพ คือ ชุดทักษะด้านศิลปะและความรู้ทางเทคนิค ชุดทักษะด้านมนุษยสัมพันธ์ และชุดทักษะด้านการบริหารจัดการ (American Society of Interior Designers, 2016) นอกจากนี้ สมาคมนักวิชาชีพออกแบบภายในของสหรัฐอเมริกา (ASID) ได้รวบรวมความคิดเห็นของผู้ว่าจ้างที่มีต่อคุณสมบัติที่จำเป็นของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ในบทความที่ชื่อ Tips for Interior Design Graduates: What Employers Are Looking for? (American Society of Interior Designers, 2012) โดยคุณสมบัติที่ผู้ว่าจ้างเห็นว่าจำเป็นในการประกอบวิชาชีพเรียงตามลำดับที่ได้รับการกล่าวถึง มีดังต่อไปนี้

- มีทักษะในเรื่องเทคนิคการออกแบบพื้นฐาน
- มีจริยธรรมที่ดี
- มีจรรยาบรรณวิชาชีพและใจรักในวิชาชีพ
- มีบุคลิกภาพที่ดี
- มีความสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
- มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้และเติบโต
- มีทักษะการบริหารจัดการเวลา
- เข้ากับวัฒนธรรมองค์กรได้ดี
- ความเป็นมืออาชีพ
- มองโลกในแง่ดี
- มีความกระตือรือร้นในการออกแบบ

สำหรับประเทศไทย ในการสัมภาษณ์เกี่ยวกับมุมมองของวิชาชีพต่างๆ ที่จัดโดยสภาสถาปนิก (Chalayondecha & Chaosiri, 2016) คุณณัฏฐร สกุลไทย ตัวแทนสภาสถาปัตยกรรมภายในและมัณฑนศิลป์ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาชีพออกแบบภายในว่า คนและเครื่องมือ คือ 2 องค์ประกอบสำคัญที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงในสาขาวิชาชีพเพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย โดยการพัฒนาในเรื่องของคน คุณณัฏฐรได้กล่าวไว้ว่า “ยุคที่เปิดหนังสืออ่านคงต้องหมดไป แล้วหันมาศึกษาจากการวิจัยจริงๆ เพื่อไปถึงผลลัพธ์ที่ต้องการ” ซึ่งสะท้อนให้เห็นความต้องการคุณสมบัติของนักออกแบบภายใน

รุ่นใหม่ในการปรับตัวตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม นอกจากนี้ ทักษะการคิดวิเคราะห์ข้อมูล และสามารถสังเคราะห์ข้อมูลในการแก้ปัญหาออกแบบได้อย่างสร้างสรรค์และเหมาะสมก็มีความจำเป็นต่อการประกอบวิชาชีพในปัจจุบันนี้ คุณอมตะ หลุยไพบูลย์ ได้แสดงความคิดเห็นที่สอดคล้องกับเรื่องนี้ในหนังสือ คู่มือกับต้นกล้าสถาปนิก (Sthapitanonda, 2007) ว่า นักออกแบบรุ่นใหม่ซึ่งส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการทำงาน จำเป็นต้องให้เวลากับการเรียนรู้หาข้อมูล โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของวัสดุ เทคโนโลยี และรายละเอียดการก่อสร้าง ซึ่งเป็นข้อจำกัดของระบบการศึกษาระดับมหาวิทยาลัยของไทย ในหนังสือเล่มดังกล่าว คุณวิฑูรย์ คุณาลังการ ได้ให้คำแนะนำว่า ในอนาคตอันใกล้ การแบ่งแยกวิชาชีพจะลดความชัดเจนลงและอาจเกิดวิชาชีพใหม่ๆ ดังนั้น นักออกแบบภายในรุ่นใหม่ควรฝึกเรียนรู้การผสมผสานศาสตร์สาขาต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสถาปัตยกรรม การออกแบบภายใน งานกราฟฟิก ฯลฯ เข้าด้วยกันเพื่อพร้อมรับกับกระบวนการทำงานในรูปแบบใหม่

นอกจากการทบทวนวรรณกรรม ผู้วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ โดยงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงและมีความสำคัญต่อการออกแบบระเบียบวิธีวิจัย และการวิเคราะห์ผลการวิจัยชิ้นนี้ ได้แก่ งานวิจัยของไมเยอร์ส งานวิจัยของเฮอเนเชค เรททิก และเชอแมน และงานวิจัยของเบเกอร์และซอนดี โดยไมเยอร์ส (Myers, 1982) ได้เปรียบเทียบความคิดเห็นของนักวิชาชีพและนักวิชาการที่มีต่อคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ เพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรการสอนสาขาออกแบบภายใน คุณสมบัติที่ทั้งนักวิชาชีพและนักวิชาการเห็นพ้องกันว่ามีความจำเป็น คือ ทักษะการเขียนแบบ การรับรู้เรื่องสี และขั้นตอนการทำธุรกิจ คุณสมบัติที่เฉพาะกลุ่มนักวิชาชีพเห็นว่าสำคัญ ได้แก่ การประเมินราคา ความรู้เรื่องผ้า และความรู้เรื่องพรหม ในขณะที่มุมมองของกลุ่มนักวิชาการเห็นว่าทักษะการแก้ปัญหาการออกแบบ การสร้างโจทย์ และการวางแผนพื้นที่คือคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่

เฮอเนเชค เรททิก และเชอแมน (Hernecheck, Rettig, & Sherman, 1983) เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักวิชาชีพโดยการส่งแบบสอบถามที่มีรายการคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ จำนวน 40 คุณสมบัติ และให้นักวิชาชีพให้คะแนนแต่ละคุณสมบัติที่จำเป็นต่อนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ ผลการวิจัยบ่งชี้คุณสมบัติที่จำเป็น

5 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ทักษะการสื่อสารทางภาษาพูด 2) การจัดวางเครื่องเรือน 3) การวางผังพื้นที่ 4) ทฤษฎีเรื่องสี และ 5) เทคนิคการเขียนแบบนำเสนองาน นอกจากนี้ การอภิปรายผลในตอนท้ายแสดงให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของวงการวิชาชีพ จากที่เคยให้ความสำคัญกับทักษะการใช้เทคนิคเฉพาะของสาขา เช่น การเขียนแบบและการวาดภาพ เป็นต้น มาให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ทั่วไปอื่นๆ เช่น ทักษะการสื่อสารทางภาษาพูดและความสามารถในการโน้มน้าว (visualization) เป็นต้น อีกทั้งคุณสมบัติด้านบุคลิกลักษณะและทัศนคติก็มีความจำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ด้วยเช่นกัน หลายปีต่อมา เบเกอร์และซอนดี (Baker & Sondhi, 1989) ได้สำรวจคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่อีกครั้ง โดยผลการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของวงการวิชาชีพ ออกแบบภายในอย่างชัดเจน กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยของเบเกอร์และซอนดีเป็นนักวิชาชีพออกแบบภายในจากสำนักงานที่มีชื่อเสียง 97 สำนักงาน ที่ได้ให้คะแนนคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบภายใน ผลการวิจัยซึ่งได้จากการวิเคราะห์หาค่าผลคะแนนเฉลี่ยของแต่ละคุณสมบัติและเรียงลำดับค่าคะแนนเฉลี่ยเหล่านั้นบ่งชี้ว่าคุณสมบัติที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ ได้แก่ ทักษะการแก้ปัญหาการออกแบบ การสื่อสารทางภาษาพูด และการสร้างแนวความคิดในการออกแบบ ผลการวิจัยที่น่าสนใจครั้งนี้ คือ นักวิชาชีพได้ให้ความสำคัญกับทักษะการคิดสร้างสรรค์ (creative/critical thinking) ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่มีการกล่าวถึงคุณสมบัตินี้มาก่อน จึงสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทที่เปลี่ยนแปลงไปของทักษะการคิดในการทำงานออกแบบภายใน

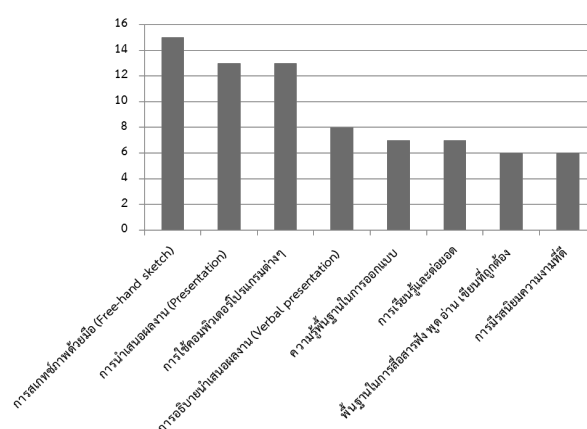
5. รายงานผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้เป็นการสรุปผลวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (semi-structured interview) กลุ่มตัวอย่างนักวิชาชีพออกแบบภายในในระดับอาวุโส จำนวน 21 คน โดยคำถามสัมภาษณ์ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิดครอบคลุมคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ ประกอบไปด้วย 3 หัวข้อหลัก คือ ความสามารถและทักษะลักษณะบุคลิกภาพ และจุดแข็งและจุดอ่อนของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ การสัมภาษณ์ใช้เวลาโดยเฉลี่ย 1 ชั่วโมง 10 นาทีต่อคน ไฟล์เสียงที่บันทึกแยกแต่ละบท

สัมภาษณ์ได้ถูกถอดคำต่อคำ และจัดพิมพ์ลงในกระดาษ A4 เพื่อทำการแยกแยะคำตอบ จัดหมวดหมู่ข้อมูลตามคำถาม หาความสัมพันธ์ของคำตอบ (coding) และเรียงลำดับของคำตอบในแต่ละข้อตามความถี่ของเนื้อหาที่มีใจความใกล้เคียงกัน โดยผู้วิจัยขอเสนอบทสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามหัวข้อหลัก 3 หัวข้อ พร้อมความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ที่มีต่อหลักสูตรการสอน ดังนี้

5.1 ความสามารถและทักษะที่จำเป็น

จากการหาความสัมพันธ์ของคำตอบจากคำถามสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับความสามารถและทักษะที่นักออกแบบภายในในระดับอาวุโสเห็นว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ ได้ผลสรุปจากความถี่ของคำตอบตามรูปที่ 6 โดยความสามารถและทักษะในการสเก็ตช์ภาพด้วยมือ (free-hand sketch) ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุด รองลงมาคือ ความสามารถและทักษะในการนำเสนอผลงาน (visual presentation) ความสามารถและทักษะในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ ความสามารถและทักษะในการอธิบายนำเสนอผลงาน (verbal presentation) ความรู้พื้นฐานในการออกแบบ เช่น องค์ประกอบการออกแบบ สัดส่วน และขนาดของเครื่องใช้ต่างๆ ที่สัมพันธ์กับมนุษย์ เป็นต้น ความสามารถและทักษะในการเรียนรู้และต่อยอด ทักษะพื้นฐานในการสื่อสารฟัง พูด อ่าน เขียนที่ถูกต้อง และทักษะในการมีรสนิยม ความงามที่ดี ตามลำดับ

ที่มา: ผู้วิจัย

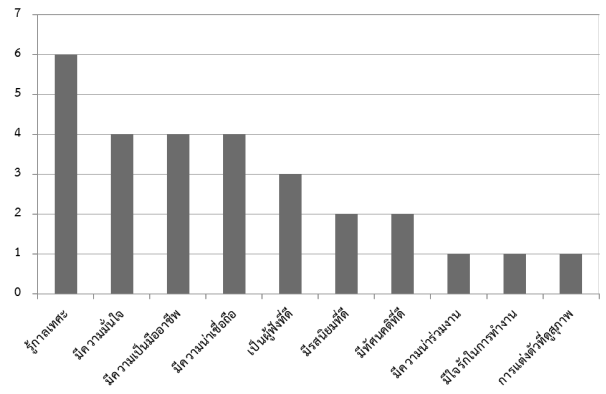
รูปที่ 6 ความถี่ของคำตอบ: ความสามารถและทักษะ (Frequency results: Abilities and skills)

ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ 15 คนจาก 21 คน ระบุตรงกันว่า การสเก็ตช์ภาพด้วยมือ (free-hand sketch) ได้เป็นอย่างดี คล่องแคล่วมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ เพราะมือเป็นเครื่องมือพื้นฐานในการออกแบบที่นักออกแบบใช้งานได้โดยไม่ต้องพึ่งพาเครื่องมืออื่นๆ ยกตัวอย่างเช่น ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ #003 อธิบายว่า “จริงๆ ทักษะพื้นฐานของเด็กทุกคนสมัยนี้คงทำเป็นเท่าๆ กันนะ เหมือนใช้คอมพิวเตอร์กันเป็นอะไรแบบนี้ ... แต่ผมอยากให้ ... ที่ผมต้องการมากที่สุดเลย คือ การสเก็ตช์มือชอบที่จะแบบสเก็ตช์ได้เลย ไม่ต้องรอเครื่องมืออะไรเหมือนเด็กที่สามารถใช้มือเปล่าทำงานได้ทุกที่ ไม่ต้องหวังพึ่งอะไร คือถ้าวันหนึ่งคอมพิวเตอร์คุณพังคุณจะสามารถทำงานได้ด้วยมือเปล่าทันที” ความสามารถและทักษะสำหรับนักออกแบบรุ่นใหม่ที่สำคัญรองลงมา ซึ่งนักออกแบบภายในอาวุโส 13 จาก 21 คนกล่าวถึง คือ ความสามารถและทักษะในการนำเสนอผลงาน (visual presentation) และทักษะในการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ต่างๆ โดยเฉพาะโปรแกรม 3D Max, Photoshop, Adobe Illustrator, Sketch Up, และ Auto CAD โดยความสามารถและทักษะทั้งสองข้อนี้มีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างยิ่งและมีความจำเป็นต่อการรับผิดชอบหน้าที่หลัก ซึ่งนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะได้รับมอบหมายในการทำงาน สำหรับสำนักงานขนาดเล็กและกลาง นักออกแบบภายในรุ่นใหม่ส่วนใหญ่จะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบโครงการออกแบบขนาดเล็กเองทั้งหมด โดยมีนักออกแบบรุ่นพี่คอยแนะนำและให้ความช่วยเหลือ สำหรับสำนักงานออกแบบขนาดใหญ่ ที่มีการแบ่งฝ่ายการทำงานที่ชัดเจนและทำงานโครงการออกแบบที่มีขนาดใหญ่กว่าสำนักงานออกแบบขนาดเล็กและขนาดกลางเป็นส่วนใหญ่ งานหลักที่นักออกแบบภายในรุ่นใหม่จะได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบก็คือ การนำเสนอผลงาน (visual presentation)

5.2 บุคลิกภาพ

การหาความสัมพันธ์ของคำตอบจากคำถามสัมภาษณ์ที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพแสดงให้เห็นว่า นักออกแบบภายในที่มีประสบการณ์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องบุคลิกภาพที่เหมาะสมของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ที่ไม่ค่อยตรงกัน และให้ข้อมูลอธิบายค่อนข้างกระชับไม่หลากหลาย ดังจะเห็นได้จากรูปที่ 7

โดยความถี่สูงสุดของคำตอบรวมอยู่ที่เพียง 6 คนจากผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ทั้งหมด 21 คนที่เห็นว่า การรู้กาลเทศะเป็นบุคลิกภาพที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบ

ที่มา: ผู้วิจัย

รูปที่ 7 ความถี่ของคำตอบ: ลักษณะบุคลิกภาพ
(Frequency results: Personalities)

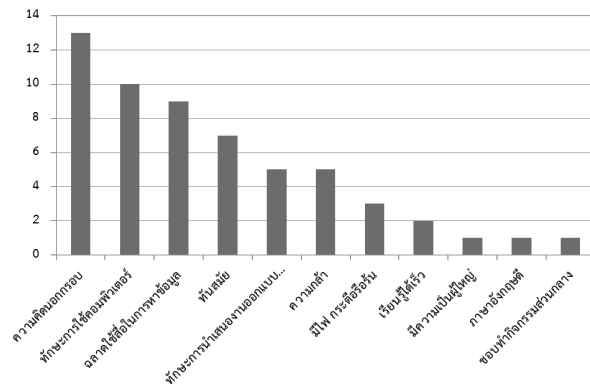
ภายในรุ่นใหม่ ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ #007 กล่าวถึงเรื่องกาลเทศะว่า “บุคลิกของนักออกแบบที่ดีต้อง presentable ได้ประมาณหนึ่ง ไม่ได้แบบต้องเป๊ะๆ หรืออะไรนะ จริงๆ แล้วผมว่าถ้าเด็กที่ sensible มีเหตุผลนะ วันปกติเย็นมาเหมือนคนงานก่อสร้างได้ไม่มีปัญหา สนุกสนาน แต่ว่าวันที่มีประชุม ก็ใส่เสื้อเชิ้ต ซึ่งผมเนี่ยไม่ต้องบอกถ้าเด็กมีความเป็นผู้ใหญ่พอเขาจะรู้เอง เขาจะรู้ว่าวันที่มีประชุม ก็ไม่ควรใส่เสื้ออะไรมา ผมว่าของพวกนี้ไม่ต้องพูดก็เห็น” ความถี่ของคำตอบรองลงมา ได้แก่ การมีความมั่นใจ มีความเป็นมืออาชีพ และมีความน่าเชื่อถือ ซึ่งได้รับการกล่าวถึงในความถี่ที่เท่ากัน ยกตัวอย่างเช่น ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ #003 อธิบายเรื่องความมั่นใจไว้ว่า “ความมั่นใจเนี่ยเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ไม่มีความมั่นใจในขณะที่ยื่นเสนองานลูกค้าก็รู้ เพราะฉะนั้นเราต้องพร้อมอยู่ตลอดเวลา มั่นใจให้เป็น professional ให้ได้ ถ้าเราทำการบ้านเรามี backup ข้อมูลเราพร้อม ประสบการณ์เรามี เราก็คงรู้สึกค่อนข้างไม่ค่อยยากในสิ่งที่จะแก้ปัญหาสถานการณ์เฉพาะหน้าที่เกิดขึ้น” นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างนักออกแบบภายในอาวุโสบางคนได้พิจารณาการเป็นผู้ฟังที่ดี การมีรสนิยมที่ดี มีทัศนคติที่ดี มีความน่ารักร่วมงาน มีใจรักในการทำงาน และการแต่งตัวที่ดูสุภาพ ว่าเป็นบุคลิกภาพที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่

5.3 จุดแข็งและจุดอ่อน

นอกจากความสามารถ ทักษะ และลักษณะบุคลิกภาพที่ดีแล้ว คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ในการประกอบวิชาชีพมีความสัมพันธ์กับจุดแข็งและจุดอ่อนของบุคคลในแต่ละเจนเนอเรชัน (generation) เป็นอย่างยิ่ง เพราะนักออกแบบภายในเจนเนอเรชันที่ต่างกันก็มีความถนัดและค่านิยมที่แตกต่าง

กันไป ดังนั้น ความคิดเห็นและมุมมองของกลุ่มตัวอย่าง นักออกแบบภายในที่มีประสบการณ์ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ใน เจเนอเรชั่นเอ็กซ์ ที่มีต่อนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ซึ่งอยู่ใน เจเนอเรชั่นวายตอนปลาย จึงเป็นประโยชน์ในการชี้แจง คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในที่อยู่ใน เจเนอเรชั่นที่ต่างกันในการประกอบวิชาชีพพร่วมกัน การหาความสัมพันธ์ของคำตอบจากคำถามสัมภาษณ์ที่ เกี่ยวข้องกับจุดแข็งของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ ที่ นำเสนอในรูปที่ 8 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างผู้เข้าร่วม สัมภาษณ์มีความเห็นตรงกันในเรื่องจุดแข็งของนัก ออกแบบภายในรุ่นใหม่ ที่มีความคิดนอกกรอบ ความ สามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ ความฉลาดใช้สื่อในการ หาข้อมูล เพราะเป็นคนที่เกิดในเจเนอเรชั่นที่ติดตาม ข่าวสารจากสื่อต่างๆ ในอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้ง นักออกแบบภายในในระดับอาวุโสบางคนมองว่า ทักษะใน การนำเสนองานออกแบบ (presentation) ความกล้า และ ความมีไฟ กระตือรือร้นของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่เป็น จุดแข็งที่ดี ในขณะที่ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์บางคนพบว่านัก ออกแบบภายในรุ่นใหม่สามารถเรียนรู้ได้เร็ว มีความเป็น ผู้ใหญ่ มีทักษะภาษาอังกฤษที่ดี และมักจะชอบทำกิจกรรม ส่วนกลางต่างๆ

ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ 13 คนจาก 21 คน เห็นพ้องกัน ว่านักออกแบบภายในรุ่นใหม่มีจุดแข็งที่สำคัญ คือ การไม่ ยึดติดกับกรอบและมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งแตกต่างจาก กลุ่มนักออกแบบภายในที่มีประสบการณ์ที่ส่วนใหญ่จะยึด ติดกับความเป็นไปได้ในกรอบวิชาชีพที่เคยชิน ผู้เข้าร่วม สัมภาษณ์ #018 ชื่นชมนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ว่า “ผมเห็นข้อดีของคนรุ่นปัจจุบันเนี่ยนะ ดีกว่าคนรุ่นเก่าใน เรื่องของเป็นคนเปิดกว้างไม่ยึดติด นี่คือข้อดี ที่ทำให้การ เปิดรับสิ่งใหม่ๆ หรือการป้อนสิ่งใหม่ๆ ทำได้ดี” นอกจากนี้ นักออกแบบภายในรุ่นใหม่ยังมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ที่โดดเด่นกว่านักออกแบบภายในรุ่นก่อน และทักษะการ ใช้คอมพิวเตอร์ที่มีส่วนช่วยสนับสนุนจุดแข็งในการใช้สื่อก หาข้อมูลที่ส่งเสริมกระบวนการทำงานของนักออกแบบ ภายในรุ่นใหม่ได้ดี ดังจะเห็นได้จากความคิดเห็นของผู้เข้า ร่วมสัมภาษณ์ #001 ที่ว่า “ข้อดีสำหรับเด็กยุคนี้ ผมว่า ฉลาดที่จะหาข้อมูลกว่าเด็กรุ่นเก่าเยอะ ฉลาดที่จะใช้สื่อ ฉลาดที่จะใช้คอมพิวเตอร์ในการหา ... ต้องยอมรับว่าเก่ง นะ หาข้อมูลบางอย่างได้ดีมาก บาง image reference ใน หนังสือก็หาได้ดี รูปบางอันนี่ยอมรับว่าเจ๋งนะ หามาเก่ง ก็ ต้องยอมรับว่าเป็นเรื่องดี”

ที่มา: ผู้วิจัย

รูปที่ 8 ความถี่ของคำตอบ: จุดแข็ง (Frequency results: Strengths)

นอกจากจุดแข็งแล้ว ผู้วิจัยได้ถามคำถามที่เกี่ยวข้อง กับจุดอ่อนของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ ซึ่งการหาความ สัมพันธ์ของคำตอบที่นำเสนอในรูปที่ 9 แสดงให้เห็นว่า ความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างนักออกแบบภายในต่อ จุดอ่อนของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่มีความหลากหลาย โดยเรียงตามลำดับจากคำตอบที่ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์กล่าว ถึงมากที่สุดตั้งแต่ การขาดความอดทนอดกลั้น ขาดความ รอบคอบ ลึกซึ้ง และความรู้พื้นฐานไม่แน่น จีบประเด็น ได้ไม่ดี ขาดทักษะการวิเคราะห์ ขาดความรู้ในการประยุกต์ และทำงานจริง นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์บางคนพูด ถึงเรื่องการขาดทักษะการสเก็ตช์ด้วยมือ ไม่เข้าใจในความ เป็น 3 มิติ ขาดความรู้มิติของอารมณ์ในงานออกแบบ ขาดจินตนาการเพราะข้อจำกัดของคอมพิวเตอร์ และขาด ทักษะการสื่อสาร นักออกแบบภายในในระดับอาวุโสบางคน บ่งชี้ว่า การไม่รู้ตัวว่าทำอะไรอยู่ ขาดความรู้การก่อสร้าง ขาดวินัย ไม่มีกาลเทศะ ประสานงานได้ไม่ดี มองงาน ออกแบบเป็นเพียงรูปแบบการตกแต่ง และขาดความตั้งใจจริง ถือเป็นจุดอ่อนของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ด้วย เช่นกัน

เมื่อถามถึงจุดอ่อนของนักออกแบบภายในปัจจุบันนี้ ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ 12 จาก 21 คนระบุปัญหาการขาดความ อดทนอดกลั้น ยกตัวอย่างเช่น ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ #006 อธิบายว่า “ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กใหม่ทุกๆ คน ก็คือเรื่อง ของความอดทน เป็นพื้นฐานเลย คือผมว่าสิ่งที่เจอกับเด็ก ใหม่ก็คือเขาชอบที่จะทำงาน design แต่เขาไม่ได้รับจริง คือกว่าจะรู้ว่าเขารักไม่รักก็ต้องมาเจอกับงานจริง ซึ่งตอน แรกบอกว่าชอบๆ ปรากฏว่ามาเจองานจริง มัน tough กว่า ที่คิด กว่าที่จะค้นออกมาแต่ละอัน กว่าที่จะทำจากกระดาษ ไปเป็นงานจริง เขาต้องมีความอดทนเพิ่มขึ้นอีกเยอะ” ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ 11 จาก 21 คนเห็นตรงกันว่า การขาด

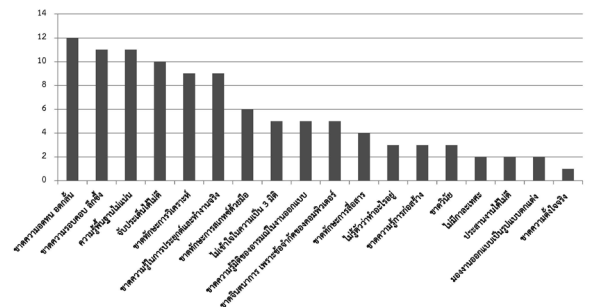
ความละเอียด รอบคอบ และการคิดอย่างลึกซึ้ง เป็นผลกระทบทางลบที่เกิดจากจุดแข็งของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ที่กำลังหันกระแสนิยมและติดตามข่าวสารมากมาย ดังจะเห็นได้จากคำอธิบายของผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ #004 “... เด็กบางคน ด้วยความที่เขาเห็น reference เยอะปึบ reference สุดท้ายนี้สวยมากเลย หยิบมาปึบเอาเลย ฉันจะทำงานให้ออกมาประมาณนี้ แต่ระหว่างทางมันคืออะไร? คือบางทีเหมือนเราไปเห็น end product โดยที่เรายังไม่เริ่มกระบวนการคิด กระโดดลงไปเลย ใจพยายามวาง plan ให้มันใกล้เคียงก็มี เหมือนกับว่าพยายามทำรูปด้านให้มันใกล้เคียงก็มี”

นอกจากนี้ เรื่องการขาดความรู้พื้นฐานทางการออกแบบ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้เกี่ยวกับวัสดุที่ใช้ในงานออกแบบ (Material) ก็เป็นอีกหนึ่งจุดอ่อนสำคัญที่ผู้ประกอบการวิชาชีพระดับอาวุโสมีความกังวลเกี่ยวกับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ โดยผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ #021 กล่าวถึงเรื่องนี้ว่า “น้องใหม่ๆ ไม่รู้จักพวกวัสดุ ถามว่าวัสดุอันนี้คือหิน รู้จักหินอะแต่ไม่รู้ว่าเป็นหินอะไร ถามกระเบื้องหินอะไรไม่รู้ พอไม่รู้เนี่ย ถ้าเขาสนใจนั้นก็จะได้ แต่กลับไม่สนใจ ... มันก็คือมาเรื่องเดียวกับเรื่อง human dimension นั่นแหละ จริงๆ เด็กเดี๋ยวนี้ไม่แม่น architectural data กับ human dimension ไม่ได้เลย”

5.4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อหลักสูตรการเรียนการสอน

นอกจากคำถามที่เกี่ยวข้องกับ 3 ปัจจัยหลักของคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ ผู้วิจัยได้ถามคำถามที่เปิดกว้างเพื่อให้ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นและมุมมองที่มีต่อหลักสูตรการเรียนการสอน ซึ่งเป็นแหล่งความรู้หลักของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ นักออกแบบภายในที่มีประสบการณ์ส่วนใหญ่ได้ให้ความสำคัญกับการตอบคำถามนี้ คำตอบที่ได้มีความหลากหลายและมีความเป็นปัจเจกตามประสบการณ์และจุดยืนของผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์แต่ละคน อย่างไรก็ตาม จากการหาความสัมพันธ์ของคำตอบ พบว่า นักวิชาชีพออกแบบภายในระดับอาวุโสส่วนใหญ่เห็นว่า การเรียนการสอนออกแบบภายในตามหลักสูตรของประเทศไทยยังขาดการผลักดันให้นักศึกษาเข้าใจการทำงานวิชาชีพ ซึ่งประกอบไปด้วยประเด็นย่อยๆ ได้แก่

- เข้าใจพื้นฐานการออกแบบ (design fundamental) อย่างถูกต้องและแม่นยำ

ที่มา: ผู้วิจัย

รูปที่ 9 ความถี่ของคำตอบ: จุดอ่อน
(Frequency results: Weaknesses.)

- เข้าใจกระบวนการออกแบบภายในแบบมีอาชีพ เพราะหลักสูตรการเรียนการสอนส่วนใหญ่ในปัจจุบันนี้มุ่งเน้นการออกแบบเบื้องต้น (preliminary design) เท่านั้น ทำให้นักศึกษาไม่เข้าใจว่ายังมีขั้นตอนอื่นที่มีความสำคัญ
- เข้าใจภาพรวมของกระบวนการออกแบบภายใน พร้อมปลูกฝังทัศนคติของนักศึกษาให้เห็นคุณค่าและความสำคัญของหน้าที่อื่นนอกเหนือไปจากนักออกแบบ
- สร้างสมดุลการเรียนรู้ที่สร้างสรรค์และสอดคล้องกับความเป็นจริง

นักออกแบบภายในระดับอาวุโสหลายคนได้ย้ำความสำคัญของการปลูกฝังความตั้งใจจริง (passion) ในการประกอบวิชาชีพ ยกตัวอย่างเช่น ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ #002 กล่าวว่า “ผมยังเชื่อเสมอว่าสิ่งที่สำคัญที่สุด สิ่งสำคัญก่อนที่จะไปถึง process นี้ คุณต้องมี passion เพราะว่าเมื่อคุณมี passion อย่างยิ่งยวดที่จะเก่งหรือทำอะไรซักอย่าง ผมคิดว่ามันจะสำคัญมาก ถ้าถามว่าจะฝากอะไรให้คณะให้กับนักศึกษา ผมว่าต้องทำยังไงก็ได้ให้เขามี passion ที่อยากจะทำวิชาชีพนี้ เพราะ passion เป็นตัวทำให้เกิดทุกอย่าง เป็นตัวทำให้เกิดคำถาม เป็นตัวที่ทำให้เกิดความมุ่งมั่นที่จะไม่ยอม” ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์บางคนได้ยกประเด็นของจำนวนและประเภทวิชาเรียนในหลักสูตร โดยเห็นว่าการบริหารน้ำหนักของวิชาที่นักศึกษาต้องเรียนควรได้รับการพิจารณาอย่างถี่ถ้วนในการร่างหลักสูตร ผู้เข้าร่วมสัมภาษณ์ #009 เสนอความคิดเห็นว่า “ผมว่าเด็กรุ่นใหม่ลำบากเข้าไปอีกเพราะว่า design คุณก็ต้องเรียน construction คุณก็ต้องเรียน คราวนี้พอ technology มาถึง ทำ 3D คุณก็ต้องทำ กลายเป็นว่าสิ่งที่คุณต้องเรียนมันเยอะขึ้นเรื่อยๆ อาจารย์ที่จบมาก็พยายามใส่นู่นใส่นี้เพิ่ม จริงๆ ผมว่าหลักสูตรมันควรจะเริ่ม approach ในลักษณะที่ตัดบางอย่างออก เพราะว่าตอนเรียนอยู่มันเหนื่อยมาก ผมว่ามันทำให้ efficiency ได้ บางครั้งบางอย่างมันควรจะถูกทำให้ดีขึ้นแต่น้อยลง”

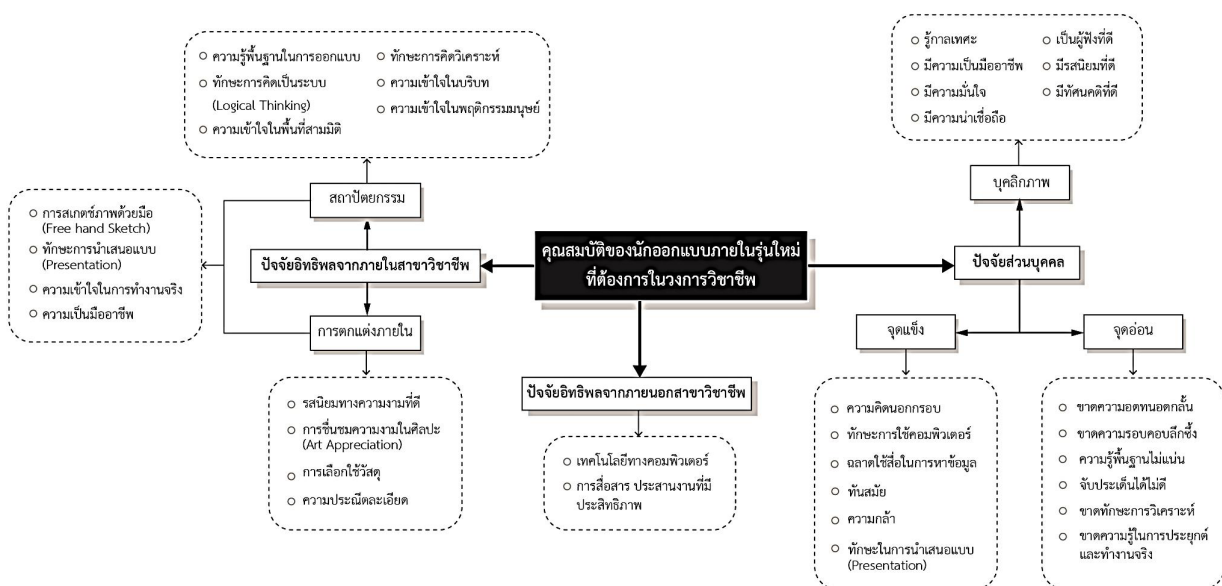
นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างนักวิชาชีพระดับอาวุโสได้ให้ข้อเสนอแนะที่หลากหลายและมีความน่าสนใจในการพัฒนาหลักสูตร ครอบคลุมถึงเรื่องการยอมรับกับความล้มเหลวของระบบการศึกษาปัจจุบันและถึงเวลาที่ต้องทดลองวิธีการใหม่ๆ การสนับสนุนให้นักศึกษามีความเข้าใจการทำงานร่วมกับผู้ประกอบการวิชาชีพอื่นๆ เพราะการออกแบบภายในไม่สามารถเสร็จสมบูรณ์ได้ด้วยวิชาชีพตนเองเท่านั้น การตั้งคำถามกับความสำคัญของศิลปะซึ่งถูกลดบทบาทลงในหลายสถาบัน การลองจัดหลักสูตรการเรียนการสอนแบบรวมสาขาวิชา และการหาจุดเด่นของวิธีการออกแบบของไทย ซึ่งไม่จำเป็นต้องเป็นแบบสากล เป็นต้น

6. สรุปผลการวิจัย

ในภาพรวม ผลการวิจัยเกี่ยวกับคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่มีความสอดคล้องกับวรรณกรรมและงานวิจัยที่ทบทวน คือ นักออกแบบภายในรุ่นใหม่จำเป็นต้องมีทักษะการออกแบบพื้นฐาน มีความจริงใจมีจริยธรรมที่ดี มีจรรยาบรรณ มีความรักในวิชาชีพ มีบุคลิกภาพที่ดี สามารถทำงานกับผู้อื่นได้ มีความกระตือรือร้น บริหารเวลาเป็น เข้ากับองค์กรได้ ความเป็นมืออาชีพ มองโลกในแง่ดี เข้ากับคนง่าย และมีใจรักในอาชีพ จากกรอบแนวคิดการวิจัยตามทฤษฎีระบบที่นำมา

ซึ่งความคิดสร้างสรรค์ (Csikszentmihalyi's Systems Theory of Creativity, 1988) ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ปัจจัยหลักในการพัฒนาและถ่ายทอดผลิตผลสร้างสรรค์ คือ แหล่งถ่ายทอดความรู้ (domain) หรือวงการวิชาการในบริบทของงานวิจัยชิ้นนี้ บุคคล (individual) ซึ่งในที่นี้ก็คือนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ และสาขาวิชาชีพ (field) หรือวงการวิชาชีพในบริบทของงานวิจัยชิ้นนี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยตามรูปที่ 10 ซึ่งจะเห็นได้ว่าคุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในปัจจุบันนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหัวข้อที่เกี่ยวกับทักษะและความสามารถ ได้รับอิทธิพลมาจากสาขาวิชาชีพ (field) ซึ่งแบ่งเป็น 1) ปัจจัยภายในสาขาวิชาชีพออกแบบภายใน ซึ่งก็คือพื้นฐานที่มาจากการตกแต่งภายในและการออกแบบสถาปัตยกรรม และ 2) ปัจจัยภายนอกสาขาวิชาชีพ ซึ่งก็คือความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการสื่อสาร นอกจากนี้ คุณสมบัติในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ และจุดแข็งจุดอ่อนมีความเกี่ยวข้องกับปัจจัยแต่ละบุคคล (individual) โดยคุณสมบัติทั้งหมดนี้ได้รับการฝึกฝนและปลูกฝังในแหล่งให้ความรู้ ซึ่งก็คือวงการวิชาการ (domain) เป็นหลัก

คุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่มีความสัมพันธ์อย่างชัดเจนกับปัจจัยอิทธิพลจากภายในสาขาวิชาชีพ คือ การตกแต่งภายในและสถาปัตยกรรมซึ่งเป็นรากฐานสำคัญ นักออกแบบภายในรุ่นใหม่จำเป็นต้องมีสนิยมความงามที่ดี ซึ่งสะท้อนให้เห็น

ที่มา: ผู้วิจัย

รูปที่ 10 สรุปคุณสมบัติของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่จากมุมมองของนักออกแบบภายในอาวุโส (Summary of results showing entry-level interior designers' competencies based on practitioners' viewpoints)

ความเข้าใจและทักษะในเรื่องของความงามทางศิลปะ โดยรสนิยมที่ดีจะแสดงให้เห็นได้ในทักษะการนำเสนอแบบ (presentation) นอกจากนี้ นักออกแบบภายในรุ่นใหม่ควรมีทักษะการสเก็ตช์ภาพด้วยมือ (free hand sketch) ความเข้าใจในสามมิติ ความรู้ในเรื่องวัสดุ ความเข้าใจในบริบท และการชื่นชมความงามในศิลปะ (art appreciation) ความรู้พื้นฐานในการออกแบบ ความเข้าใจในพฤติกรรมมนุษย์ที่จะใช้งานอาคาร และที่สำคัญคือความเข้าใจในการทำงานจริง คุณสมบัติที่จำเป็นสำหรับนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ได้รับผลกระทบจากปัจจัยอิทธิพลจากภายนอกสาขาวิชาชีพด้วยเช่นกัน คุณสมบัติเหล่านี้สะท้อนให้เห็นความสามารถของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ในการก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยและความต้องการที่เปลี่ยนไปของสังคมภายนอก ซึ่งได้แก่ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ และพื้นฐานในการสื่อสาร ฟัง พูด อ่าน เขียนที่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังต้องสื่อสารประสานงานกับคนสาขาอาชีพอื่นได้ดี

คุณสมบัติพื้นฐานที่สำคัญต่อนักออกแบบภายในรุ่นใหม่อีกส่วนหนึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นคุณสมบัติ นิสัย และทัศนคติส่วนตัวที่แต่ละคนพึงมีในการส่งเสริมการทำงานวิชาชีพออกแบบภายในให้มีประสิทธิภาพ โดยคุณสมบัติข้อนี้แบ่งได้เป็น 2 หัวข้อหลักได้แก่ บุคลิกภาพ และจุดแข็งจุดอ่อน สำหรับบุคลิกภาพนั้น ถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้นักออกแบบภายในรุ่นใหม่ทำงานร่วมกับผู้อื่น พร้อมทั้งเรียนรู้เพื่อเติบโตในวงการวิชาชีพได้ดี นักออกแบบภายในปัจจุบันนี้จำเป็นต้องรู้กาลเทศะ มีความเป็นมืออาชีพ มีความมั่นใจ มีความน่าเชื่อถือ เป็นผู้ฟังที่ดี มีรสนิยมที่ดี และมีทัศนคติที่ดีในเรื่องของจุดแข็งและจุดอ่อน ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่ช่วยสะท้อนให้นักออกแบบภายในรุ่นใหม่รู้จักศักยภาพและข้อด้อยของตนเอง เพื่อให้เกิดการพัฒนาจุดแข็งและลดจุดอ่อนในการทำงานวิชาชีพ จุดแข็งของนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ประกอบไปด้วย ความคิดนอกกรอบ ทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ฉลาดใช้สื่อในการหาข้อมูล ทันสมัย ทักษะในการนำเสนอผลงานออกแบบ (presentation) และความกล้า ในส่วนของจุดอ่อนประกอบไปด้วย การขาดความอดทนอดกลั้น ขาดความรอบคอบลึกซึ้ง ความรู้พื้นฐานไม่แน่น จีบประเด็นได้ไม่ดี ขาดทักษะการวิเคราะห์ และขาดความรู้ในการประยุกต์และทำงานจริง

จากการพิจารณาผลการวิจัยร่วมกับหลักสูตรการสอนออกแบบภายในของประเทศไทย เราจะเห็นว่าทุก

หลักสูตรมุ่งเน้นการพัฒนาคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับความสามารถและทักษะเป็นหลัก อย่างไรก็ตาม เนื่องจากหลักสูตรส่วนใหญ่อยู่ในสาขาสถาปัตยกรรมภายใน นักออกแบบภายในรุ่นใหม่จึงได้รับการฝึกฝนความสามารถและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบสถาปัตยกรรม เช่น ทักษะการคิดวิเคราะห์ และความเข้าใจในบริบท เป็นต้น ในขณะที่ความสามารถและทักษะที่เกี่ยวข้องกับการตกแต่งภายใน เช่น การชื่นชมความงามในศิลปะ การเลือกใช้วัสดุ และความประณีตละเอียดอ่อน ยังไม่ได้รับการเน้นย้ำอย่างชัดเจน นอกจากนี้ บทบาทของเทคโนโลยี การเปิดกว้างทางการศึกษา และทักษะของนักศึกษาที่เปลี่ยนไป ส่งผลให้หลักสูตรการสอนส่วนใหญ่มุ่งเน้นทักษะการใช้คอมพิวเตอร์มากกว่าฝึกฝนสเก็ตช์ภาพด้วยมือ อีกทั้งหลักสูตรการสอนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถครอบคลุมการฝึกฝนให้นักศึกษาเข้าใจวิชาชีพออกแบบภายในทั้งกระบวนการได้ นักศึกษาจึงขาดความเข้าใจในการทำงานจริง ในส่วนของคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ และจุดแข็งจุดอ่อน ถึงแม้จะมีการระบุเรื่องการปลูกฝังจรรยาบรรณวิชาชีพในหลักสูตรการสอน แต่ยังไม่มีการเน้นย้ำความสำคัญและการประเมินผลที่ชัดเจน การปลูกฝังคุณสมบัติดังกล่าวขึ้นอยู่กับบุคคล ทั้งผู้สอนและนักศึกษาที่จะเห็นความสำคัญในการพัฒนาบุคลิกภาพยกระดับจุดแข็ง และลดจุดอ่อนของตนเอง

วิชาชีพออกแบบภายในเป็นวิชาชีพที่ต้องเผชิญความท้าทายที่เกิดจากรากฐานของวิชาชีพที่มีความแตกต่างกัน จากการตกแต่งประดับประดาไปสู่การออกแบบที่ว่างภายในสถาปัตยกรรม อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงของสังคมในแต่ละยุคสมัยก็ส่งผลกระทบต่อวิชาชีพออกแบบภายในด้วยเช่นกัน งานวิจัยชิ้นนี้เป็นความพยายามส่วนหนึ่งในการเชื่อมโยงโลกของวงการวิชาชีพออกแบบภายในที่กำลังเผชิญกับความท้าทายที่ว่านี้เข้าสู่โลกของวงการวิชาการ ผู้ทำหน้าที่ปลูกฝังความรู้ ทักษะ และทัศนคติให้แก่แก่นักออกแบบภายในก่อนก้าวไปสู่การประกอบวิชาชีพ ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ผลที่ได้จากงานวิจัยชิ้นนี้จะสะท้อนมุมมองของตัวแทนจากวงการวิชาชีพไปสู่วงการวิชาการและนักออกแบบภายในรุ่นใหม่ เพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนพัฒนาหลักสูตร ในการสร้างสรรค์นักออกแบบภายในรุ่นใหม่ที่ไม่เพียงแต่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของตัวแทนจากตลาดวิชาชีพเท่านั้น แต่ยังมีทักษะอื่นที่จะช่วยยกระดับวงการวิชาชีพให้ดียิ่งขึ้นได้อีกด้วย

References

- American Society of Interior Designers. (2016). *Becoming an interior designer*. Retrieved July 8, 2016, from <https://www.asid.org/content/becoming-interior-designer#.V39qEBIppq9c>.
- American Society of Interior Designers. (2012). *Tips for interior design graduates: What employers are looking for*. Retrieved July 11, 2016, from <https://www.asid.org/sites/default/files/TIPSFORGRADS.pdf>.
- Arch2o. (2017). *Top 10 interior design schools around the world*. Retrieved January 10, 2017, From <http://www.arch2o.com/top-10-interior-design-schools-around-world/>.
- Architect Council of Thailand. (2012). *Curriculum and educational institutions certified by Architect Council of Thailand*. Retrieved January 10, 2016 from http://www.act.or.th/th/accredited_degree/.
- Baker, I. J., & Sondhi, L. E. (1989). Entry-level competencies and attributes needed by interior design graduates: A survey of top interior design firms. *Journal of Interior Design Educators and Research*, 15(2), 35-40.
- Chalayondecha, K., & Chaosiri, P. (2016). *Viewpoints of architects in 4 different fields on professional development in the future*. ACTNews, Issue January 2016, pp. 4-5.
- Csikszentmihalyi, M. (1988). Society, culture, and person: A systems view of creativity. In R. J. Sternberg (Ed.), *The nature of creativity: Contemporary psychological perspectives* (pp. 325-339). Cambridge: Cambridge University Press.
- Guest, R. C. (2010). Expectations of new graduates: A view from practice. In C. S. Martin & D. A. Guerin (Eds.), *The state of the interior design profession* (pp. 169-173). New York: Fairchild Books.
- Hernecheck, P. J., Rettig, K. D., & Sherman, M. P. (1983). Professional viewpoints of competencies for interior design entry-level positions. *Journal of Interior Design Educators and Research*, 9(2), 7-13.
- Horayangkura, V. (2015). *Architectural programming: for the creation of built environment*. Bangkok: G.B.P Center.
- Kobnithikulwong, S. (2010). *Thai creativity in interior design: A cross-cultural examination of practitioner evaluations on creative dimensions in entry-level portfolios*. Doctoral dissertation, University of Florida, Florida.
- Martin, C. S., & Guerin, D. A. (2010). *The state of the interior design profession*. New York: Fairchild Books.
- Myers, C. (1982). Entry-level competencies needed by interior designers. *Journal of Interior Design Educators and Research*, 8(1), 19-24.
- Nelson, M. S. C. (2010). Creativity in a season of technological change. In C. S. Martin & D. A. Guerin (Eds.), *The state of the interior design profession* (pp. 187-193). New York: Fairchild Books.
- Pile, J. (2000). *A history of interior design*. London, Calmann & King.
- Prasertsuk, S. (2015). Architectural composition for utilities and spatial connection in modern Thai architecture. *Journal of Architecture/Planning Research and Studies*, 12(1), 29-47.
- Sims, R. C., & Koszalka, T. A. (2008). Competencies for the new-age instructional designer. *Handbook of research on educational communications and technology*, 3, 569-575.
- Sthapitanonda, N. (2007). *Conversations with architects*. Bangkok: Li-zenn publishing.
- Thaveeprungsriporn, D. P. (2011). *Statement notion architecture*. Bangkok: Li-zenn publishing.
- Thompson, J. A., & Blossom, N. (2015). *The handbook of the interior design*. New York: John Wiley & Sons.
- White, R. W. (1973). *Sense of interpersonal competence: Two case studies and some reflection on origins*. *Interpersonal Dynamics* (3rd ed.). Chicago: Dorsey Press.